

<https://doi.org/10.15407/np.61.272>
УДК 027.54(477–25)НБУВ:021.1:001.891

Оксана Клименко,

кандидат історичних наук, доцент,
завідувачка відділу наукових видань,
Інститут бібліотекознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: klimenko_oz@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4821-8503>

Олена Сокур,

кандидат наук із соціальних комунікацій,
завідувачка відділу науково-методичної роботи,
Інститут бібліотекознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: sokuro@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-9861-3283>

БІБЛІОТЕЧНІ ПРОЄКТИ НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВОГО БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ

Постановка проблеми. Питання інтеграції теоретичних підходів у практику виконання проєктів та програм набувають особливої актуальності в Україні через необхідність покращення керованості у складних організаційних умовах: обмеження у часі, зниження фінансової стабільності, максимальна оптимізація у використанні ресурсів. *Мета статті* – репрезентувати авторське розуміння понять «проєкт», «бібліотечний проєкт», «пілотний бібліотечний проєкт», «основний бібліотечний проєкт», «наступний бібліотечний проєкт» на прикладі успішних і актуальних бібліотечних проєктів НБУВ. *Методи дослідження.* Використання загальнонаукових (аналізу, синтезу, узагальнення) та спеціальних методів дослідження (порівняльно-історичного, ретроспективного, проблемно-хронологічного) сприяло досягненню поставленої мети. *Наукова новизна.* Проаналізовано зміст публікацій українських учених останніх років про роль та зміст проєктної діяльності українських бібліотек у контексті трансформацій та динамічних змін у сучасній вітчизняній бібліотечній науці
© О. Клименко, О. Сокур, 2021

та практиці. Визначено, що проєкт – це сукупність дій з термінами, бюджетом та механізмом реалізації, спрямованих на досягнення конкретної мети. Доведено, що бібліотечний проєкт – це сукупність дій, систематизованих за термінами, бюджетом та механізмом з метою залучення нових читачів книгозбірні та ознайомлення максимальної кількості користувачів з послугами бібліотеки, у тому числі через засоби масової інформації та соціальні мережі. Проаналізовано суть та різноманіття успішних і актуальних бібліотечних проєктів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Висновки.* Успішні та сучасні пілотні, основні та наступні бібліотечні проєкти Національної бібліотеки України імені Вернадського реалізуються з метою повного задоволення інформаційних потреб користувачів-науковців, популяризації української науки та її збереження, створення консолідованого науково-освітньо-культурного простору. Поліфункціональність НБУВ як координатора мережі бібліотек Національної академії наук України і головного бібліотечно-інформаційного комплексу держави втілюється у її місії та реалізовується в активному пропагуванні надбань вітчизняної культури і науки в Україні та світі через активне застосування у щоденній практиці пілотних, основних і наступних бібліотечних проєктів.

Ключові слова: проєкт, бібліотечний проєкт, національний науковий бібліотечно-інформаційний комплекс, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Національна академія наук України.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасній епосі притаманна спрямованість на раціональність та ефективність монетизованих витрат часу, що у бібліотечній справі співвідноситься з оперативним наданням суспільству якісного доступу до релевантної інформації, насамперед, у мережевому просторі. Виклики сьогодення спонукають вітчизняні бібліотеки в умовах глобалізації та панування інформаційно-комунікаційних технологій активізуватися в організації та проведенні промоційних кампаній та власних заходів задля впевненого утвердження як провайдерів інформаційних послуг та амбасадорів цифрової грамотності.

Актуальність дослідження. Розкриття вітчизняного бібліотечно-інформаційного потенціалу лежить у площині зміни традиційної парадигми сутності інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотечної галузі, трансформації апробованих практикою моделей і форм роботи до умов цифровізації, продуктивного формування інформаційно-бібліотечного простору на якісно новому рівні, запровадженні інноваційних підходів до трактування читачезнавства та клієнтоорієнтованості, а в умовах карантинних обмежень у новій соціокомунікаційній реальності.

ті – діджиталізації сервісів та введення нової тактики медіації. Питання інтеграції теоретичних підходів у практику виконання проєктів та програм набувають особливої актуальності в Україні через необхідність покращення керованості у складних організаційних умовах: обмеження у часі, зниження фінансової стабільності, максимальна оптимізація у використанні ресурсів [12].

Отже, дослідження сутності та різноманіття успішних і актуальних бібліотечних проєктів національного наукового бібліотечно-інформаційного комплексу, яким нині є Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ) [11] у нових умовах функціонування е-науки, є надзвичайно назрілим у науково-теоретичному і практичному аспектах.

Аналіз останніх досліджень. Характеризуючи наявну джерельну базу, необхідно відзначити, що більшість матеріалів, присвячених змісту проєктів як складника проєктної діяльності бібліотек представлена переважно статтями, збірниками матеріалів конференцій і семінарів, монографіями. Серед вітчизняних науковців, які у тому чи іншому аспекті висвітлюють проєктну діяльність бібліотек, варто назвати таких авторитетних науковців, як О. Башун, Т. Вилегжаніна, О. Воскобойнікова-Гузєва, Т. Гранчак, О. Клименко, І. Лобузін, К. Лобузін, О. Мар'їна, О. Онищенко, О. Пестрецова, В. Попик, Н. Самохіна, О. Сокур, Т. Ярошенко.

Загалом увесь доробок, дослідження якого і сприяє результативним стратегіям та ефективним моделям адаптивної інформаційно-комунікаційної діяльності сучасної бібліотеки, на наше переконання, можна умовно поділити на три великі групи. Перша охоплює наукові дослідження, сутність яких становить теоретичний пласт та теоретико-методологічні дослідження, без яких власне апробація базових засад та ключових чинників є недостовірною. Адже, як стверджував Пафнутій Чебишев¹⁵, теорія без практики мертва і безплідна, практика без теорії безкорисна і пагубна.

Розвиток корпоративних бібліотечних проєктів в Україні ґрунтовно розкрито в публікаціях О. Мар'їної [5, 6]. Здійснений О. Клименко короткий огляд цифрових проєктів провідних бібліотек держави [2]

---

¹⁵ Пафнутій Львович Чебишев (1821–1894) російський математик і механік; ад'юнкт (1853), з 1856 р. екстраординарний, з 1859 р. – ординарний академік Петербурзької академії наук, почесний член Навчальної ради Імператорського Московського технічного училища.

сприяв представленню максимально повної сукупності ознак для класифікації актуальних проектів на прикладі науково-дослідних робіт Інституту бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [1]. Вироблена теорією і апробована практикою сукупність класифікаційних характеристик проектів, які відповідають найважливішим потребам сучасності, підкреслює велику кількість завдань, які вирішуються НБУВ як фундаментального сегмента української бібліотечної справи задля розвитку вітчизняного бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах глобальної цифровізації, у тому числі і через реалізацію креативних бібліотечних проектів як інтегрального елемента системи бібліотечного маркетингу. У цьому контексті, важливими є методичні рекомендації «Маркетинговий підхід до організації сучасного обслуговування в бібліотеці» [7], де, окрім репрезентації основних складових маркетингової діяльності для успішного управління бібліотекою, увага укладачів зосереджена на ефективному використанні маркетингового інструментарію.

Наприкінці ХХ ст. у бібліотечну практику щільно входять інформаційно-комунікаційні технології, тобто друга група включає студії бібліотечних проектів, які існують в електронному середовищі. Актуальність та популярність цього напрямку сучасних бібліотекознавчих досліджень засвідчує вже той факт, що окремі секції міжнародних конференцій присвячені цій темі (для прикладу, друга секція традиційної щорічної Міжнародної наукової конференції Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського «Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації», (6–8 жовтня 2020 р.) проходила під назвою «Цифрові проекти наукових бібліотек»). Третю групу джерел становлять власне вебсайти бібліотек, які, з одного боку, представляють розмаїття бібліотечних проектів, котрі є візитівкою – своєрідним піар-ходом книгозбірні, а з іншого, містять актуальну для відповідної спільноти інформацію.

Отже, сутність і різноманіття успішних і актуальних бібліотечних проектів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського потребує окремого дослідження та узагальнення.

Мета статті – репрезентувати авторське розуміння понять «проект», «бібліотечний проект», «пілотний бібліотечний проект», «основний бібліотечний проект», «наступний бібліотечний проект» на прикладі успішних і актуальних бібліотечних проектів НБУВ.

Для досягнення поставленої мети необхідно *вирішити завдання*: виявити релевантні дефініції поняття «проект», висвітлити зміст публі-

кацій вітчизняних науковців останніх років у аспекті проєктної діяльності українських бібліотек та проаналізувати успішні й актуальні бібліотечні проєкти Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Методи дослідження. Методологія статті базувалася на загальнонаукових принципах системності, комплексності, усебічності пізнання. Використання загальнонаукових (аналізу, синтезу, узагальнення) та спеціальних методів дослідження (порівняльно-історичного, ретроспективного, проблемно-хронологічного) сприяло досягненню поставленої мети.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реальна можливість для бібліотек зберегти сьогодні лідируючі позиції серед інших інформаційних установ та активно розвиватися на основі цифрових технологій лежить у площині діджиталізації бібліотечних послуг і сервісів, тобто запровадженні таких бібліотечних проєктів, наслідками яких стане повноцінний обмін інформацією в електронному вигляді, що сприятиме розбудові єдиного національного інформаційного простору.

Дієвим інструментом забезпечення оптимальних результатів інформаційно-бібліотечної сфери є максимальне втілення актуальних стратегій, до яких відносимо і бібліотечні проєкти. Незважаючи на те, що діяльність будь-якої книгозбірні базується на процесній основі, але оновлена парадигма розвитку сучасної бібліотеки ґрунтується на проєктному принципі. Тобто органічне поєднання принципів проєктного менеджменту дає змогу результативно координувати роботу виконавців, з одного боку, та з оптимальною комбінацією інструментів і кореляцією наявних ресурсів, з іншого, задля підвищення конкурентоспроможності установи.

Десятки дефініцій поняття «проєкт», які лише доповнюють одна одну, по суті не суперечать між собою, базуються на визначальних для їхніх творців критеріях. Проєкт (англ. project від латин. projectus – кинутий уперед, виступаючий, тобто, прогнозування результатів будь-якої діяльності) – це завдання та необхідні засоби його реалізації задля досягнення бажаного економічного, технічного, технологічного чи організаційного результату [1]. Ми розуміємо проєкт як комплекс дій зі встановленими термінами, бюджетом і механізмом реалізації, спрямованих на досягнення конкретної мети. Бібліотечний проєкт – це систематизована за термінами, бюджетом і механізмом сукупність дій задля залучення нових читачів книгозбірні та ознайомлення максимальної кількості користувачів із послугами бібліотеки, у тому числі і через мас-медіа та соціальні мережі.

Сутність проєкту, загалом, полягає у застосуванні в обмежений термін мінімізованого комплексу ресурсів задля реалізації задуманої

ідеї, а у бібліотечній справі – це органічне поєднання наявних / або доступних ресурсів, з обов'язковим використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Мета будь-якого проекту – це консолідація всіх знань і вмінь, які були отримані під час його реалізації, для їх втілення в основних та наступних проектах. Оптимізація діяльності книгозбірні та покращення якості обслуговування через забезпечення доступу до релевантної інформації завдяки зміцненню її ролі у спільноті є чільною метою бібліотечних проектів як некомерційних задумів.

Започаткування проектної діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, результативний досвід якої має суттєве значення для успішного розвитку вітчизняної інформаційно-бібліотечної сфери, фактично налічує плідну столітню практику, адже налагодження книгообміну між науковими установами Національної академії наук України (НАН України) вважаємо першим основним бібліотечним проектом НБУВ.

У 2015 р. було започатковано проект «Каталоги бібліотек установ Національної академії наук України», до якого вже долучилося близько 30 бібліотек наукових установ НАН України [9]. Нині робота над проектом вимагає постійного методичного супроводу, проведення тренінгів «Корпоративна каталогізація: нові технології та можливості для академічних бібліотек», систематичної організації консультацій співробітників бібліотек наукових установ з каталогізаторами НБУВ. Упродовж останніх років відбулися тематичні семінари для керівників бібліотек наукових установ НАН України щодо запозичення бібліографічних записів до електронного каталогу, введення описів книжкових пам'яток, створення авторитетних файлів імен осіб та назв установ, особливості систематизації наукових публікацій тощо [10].

Ми вважаємо, що це приклад успішного бібліотечного проекту, наразі триває робота з долучення бібліотек мережі до створення і ведення електронного каталогу на сервері НБУВ.

Класифікація актуальних проектів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, насамперед, має суто теоретичне значення задля оптимальної її модернізації в період реформування всіх сфер українського суспільства. Але застосування відповідних класифікаційних ознак видів, що передбачає вплив історично-сформованих та інноваційних детермінант, сприяє обранню бібліотекою ефективних стратегій усіх напрямів її багатофункціональної діяльності і пріоритетів, які мають суттєве значення для розвитку вітчизняної інформаційно-бібліотечної сфери як головного бібліотечно-інформаційного комплексу держави

загалом, і як координатора мережі бібліотек НАН України, зокрема, тут наявний і важливий практичний аспект [1].

Серед конгломерату ознак, які охоплює багатозначне слово «проект», ми акцентуємо увагу на таких: одноразове завдання, у тому числі зі застосуванням нестандартних рішень, для досягнення чітко сформульованої мети (пілотний бібліотечний проект); обмежений часом і ресурсами комплекс заходів задля досягнення достеменно визначених цілей (основний бібліотечний проект); структурований синтез ідей, поєднання між собою різних планів дій / заходів, мета якого – якісна зміна, створення нової послуги або продукту (наступний бібліотечний проект).

В аспекті класифікації видовою ознакою для цих бібліотечних проектів пропонуємо обрати рівень адаптованості. Конститутивна модель діяльності НБУВ як інформаційної системи відкритого типу для досягнення однієї мети характеризується широким використанням пілотних, основних та наступних проектів. Яскравим пілотним бібліотечним проектом Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського стало навчальне заняття «Новини на порталі НБУВ: різновиди і особливості створення» (<http://www.nbuv.gov.ua/node/2070>) для співробітників бібліотеки, відповідальних за висвітлення діяльності, рекламу послуг та інформаційних ресурсів провідних підрозділів наукової бібліотеки (1–2.04.2015). Адже його результатом стало видання однойменного методичного poradnika, розісланого всім 95 бібліотекам наукових установ НАН України, Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаніка, іншим провідним бібліотекам країни [8].

У 2019 р. реалізовані резонансні пілотні бібліотечні проекти НБУВ «Бібліотечні серця» (двічі) (<http://www.nbuv.gov.ua/node/4654>) та «Книжкові зайці» (тричі) – спрямовані на популяризацію читання та пропагування знань. У царині соціокультурної діяльності сьогодні інтелектуальні квести – одна з найпопулярніших форм залучення нових читачів. Наголосимо, що «Книжкові зайці» – це зразок типового пілотного бібліотечного проекту, який було адаптовано до читацького контингенту і завдань наукової бібліотеки загальнонаціонального рівня [3].

Варто відзначити ще низку ПБП, організованих для молоді у НБУВ у 2019–2020 р.: вручення премій Президентом України В. Зеленським молодим ученим за досягнення в різних сферах науки й техніки у 2019 р. (<http://www.nbuv.gov.ua/node/5141>) (13 лютого 2020 р.); виставка-презентація «Колекція Коранів бібліотечного зібрання Агатангела Кримського», у рамках якої були представлені Корани з фондів

НБУВ, раритетні видання коранічних текстів з Фонду Президентів України, особистих колекцій науковців України (<http://www.nbu.gov.ua/node/5137>) (5 лютого 2020 р.); кіноперегляд та обговорення стрічки «Останнє слово» (режисер Марк Пеллінгтон, 2017) (<http://www.nbu.gov.ua/node/4768>) (7 березня 2019 р.).

Прикладом успішних основних проектів є науково-дослідні роботи НБУВ, які відповідають найважливішим потребам сучасності. Так, з часу заснування Інституту бібліотекознавства (1992) успішно виконано дев'ять науково-дослідних тем (<http://www.nbu.gov.ua/node/4390>). Типовість науково-дослідних робіт як продуктивних проектів полягає у зосередженні на розробці теоретико-методологічних та прикладних засад розвитку вітчизняної бібліотечної справи і українського бібліотекознавства, а унікальність виражається у створенні актуального контенту у системі наукових комунікацій у глобалізованому світі, коли інформація, комунікація та управління знаннями мають визначальний вплив на конкурентоспроможність країн, є їхнім стратегічним ресурсом. Сьогодні науковці Інституту бібліотекознавства у тісній взаємодії з фахівцями інших структурних підрозділів НБУВ працюють над темою «Бібліотечно-інформаційний комплекс в умовах трансформації наукових комунікацій» (2020–2022 рр., № державної реєстрації 0119 U102405), у рамках якої вже були реалізовані окремі пілотні проекти.

Іншими прикладами продуктивних основних проектів НБУВ або таких, у яких бібліотека виступає головним координатором, є національні науково-інформаційні проекти: реферативна база даних «Україніка наукова», електронна бібліотека фахових періодичних видань «Наукова періодика України», електронна бібліотека «Україніка», інформаційний портал «Наука України: доступ до знань». Участь, окрім бібліотек беруть, також інші документально-комунікаційні інституції (заклади вищої освіти, науково-дослідні інститути, видавництва, музеї, архіви тощо), а це має беззаперечне значення для успішного формування інтегрованого наукового інформаційного простору.

Цікавим наступним бібліотечним проектом є написання Щорічного радіодиктанту національної єдності для українців з усього світу, який традиційно проводиться перед Днем української писемності та мови і збігається з днем пам'яті Нестора-літописця, у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського як головної локації. Тобто україномовна спільнота за кордоном також довідується про бібліотеку, її унікальні фонди і надбання. Це – надзвичайно результативна PR-акція, яка позитивно впливає на зростання іміджу НБУВ. Безпосередню участь

у події окрім школярів і студентів, освітян і бібліотекарів, військових і пересічних громадян, беруть політичні і культурні діячі, що привертає увагу широких кіл громадськості до проблем головної книгозбірні країни.

8 листопада 2019 р. до акції долучилися перший заступник голови Державного комітету телебачення та радіомовлення України Б. Червак, народний депутат партії «Європейська солідарність» І. Геращенко, депутат від партії «Слуга народу» секретар Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова С. Швець, народний депутат VIII скликання О. Сироїд, актриса Н. Сумська, а також зірки шоу-бізнесу – український хореограф В. Яма, дует YUKO – Ю. Юріна і С. Корольов (<http://www.nbuv.gov.ua/node/4991>). 13 листопада 2020 р. участь взяли Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль, Уповноважений із захисту державної мови Т. Кремень, народні депутати України Є. Кравчук, К. Рудик, відомі представники артистичного цеху країни Н. Сумська, С. Білоножко, А. Рудницька, А. Сеїтаблаєв, дипломати з посольств Чорногорії та Японії, високопосадовці з Міністерства науки і освіти, Українського радіо, Національної суспільної телерадіокомпанії України, Незалежної асоціації телерадіомовників, громадські діячі, учасники популярних музичних гуртів (<http://www.nbuv.gov.ua/calendar/2020/11/09>).

Значущим наступним бібліотечним проектом НБУВ є «Бібліотекознавчі студії, присвячені пам'яті професора Михайла Семеновича Слободяника», головна мета яких – об'єднання зусиль науковців і практиків вітчизняної інформаційно-бібліотечної сфери у розв'язанні актуальних питань формування єдиного національного інформаційного простору; забезпечення інформаційного супроводу процесів модернізації та інноваційного розвитку. Цього року засідання на тему «Бібліотекознавство України: історія, методологія, наукові проекти», у якому взяло участь понад 30 бібліотечних фахівців та викладачів профільних вітчизняних закладів вищої освіти, відбулося 16 грудня в онлайн-режимі на платформі Zoom (<http://nbuv.gov.ua/node/5382>). Ця резонансна подія для фахівців бібліотечно-інформаційної галузі другий рік поспіль відбувається завдяки тісній співпраці двох найавторитетніших книгозбірень держави – Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського і Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. Варто наголосити, що розміщення на сайті НБУВ анонсу про подію та її перебіг є виразом політики прозорості і сприяє інформуванню громадськості. Так, інформація про всі попередні бібліотекознавчі студії (інформаційний лист, програма заходу, світлини) – у вільному доступі цілодобово (<http://www.nbuv.gov.ua/taxonomy/term/977>): Перші бібліотекознавчі студії імені професора

М. С. Слободяника, 9 грудня 2015 р. (<http://www.nbuv.gov.ua/node/2610>); Другі бібліотекознавчі студії, присвячені пам'яті професора Михайла Семеновича Слободяника, тема року: Михайло «Семенович Слободяник: енциклопедист, інноватор, комунікант, «авантюрист»», 16 грудня 2016 р. (<http://www.nbuv.gov.ua/node/3267>); Треті бібліотекознавчі студії, присвячені пам'яті професора Михайла Семеновича Слободяника, тема року: «Наукова бібліотека в суспільстві знань», 15 грудня 2017 р. (<http://www.nbuv.gov.ua/node/3823>); Четверті бібліотекознавчі студії, присвячені пам'яті професора Михайла Семеновича Слободяника, тема року: «Інтегратор бібліотечної справи», 14 грудня 2018 р. (<http://www.nbuv.gov.ua/node/4524>); П'яті бібліотекознавчі студії, присвячені пам'яті професора Михайла Семеновича Слободяника, тема року: «Бібліотека в епоху трансформацій», 19 грудня 2019 р. (<http://www.nbuv.gov.ua/node/4524>).

Формуванню позитивного іміджу української науки сприяє реалізація проектів загальнонаціонального масштабу, адже саме така практика зміцнює інформаційну базу інноваційної діяльності та супроводження процесів реформування в країні, приєднання національних інформаційних ресурсів до міжнародної системи наукових електронних комунікацій.

На наше переконання, стратегія успішного бібліотечного проекту залежить, *по-перше*, від вибору актуальної теми (тобто цілі); *по-друге*, від ретельного підбору професійної команди та ефективного розподілу робіт через корисне використання робочого часу; *по-третє*, що має вирішальне значення – налагодження продуктивного співробітництва (залучення кола партнерів); *по-четверте*, через розширення співпраці з грантодавцями і меценатами щодо отримання додаткових коштів; *по-п'яте*, регулярне оприлюднення і популяризація проекту через мас-медіа і соціальні мережі сприятиме досягненню якнайкращого результату.

НБУВ сьогодні, як національна наукова установа та бібліотечно-інформаційний комплекс, найбільше відповідає завданням організації розвитку національного науково-інформаційного простору, має величезний напрацьований інформаційний потенціал, найбільші в Україні за обсягом інформаційні ресурси, досвід їх ефективного розвитку та потужний кадровий потенціал для забезпечення реалізації стратегічних напрямів та функцій [4].

Висновки та практичне значення. Здійснений у статті аналіз дає змогу констатувати: успішні та актуальні пілотні, основні та наступні бібліотечні проекти Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського реалізуються з метою найповнішого задоволення інфор-

маційних потреб користувачів-науковців, популяризації української науки та її збереження, створення консолідованого науково-освітньо-культурного простору і є вагомим внеском у поступі євроінтеграційного курсу нашої держави. Поліфункціональність НБУВ як координатора мережі бібліотек Національної академії наук України і головного бібліотечно-інформаційного комплексу держави втілюється, з одного боку, у її місії (науково-інформаційне забезпечення розвитку суспільства та збереження документальної спадщини України), а з іншого – реалізується в ефективній розбудові консолідованого науково-культурно-освітнього простору та активному пропагуванні надбань вітчизняної культури і науки в Україні та світі через активне застосування у щоденній практиці пілотних, основних і наступних бібліотечних проєктів.

Список бібліографічних посилань

1. Клименко О. З. Проєкти Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: спроба класифікації. *Бібліотека. Наука. Комунікація: Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації*: матеріали Міжнар. наук. конф. (6–8 жовт. 2020 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. наук. б-к та інформ. центрів акад. наук – членів МААН; відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2020. URL: http://www.nbu.gov.ua/sites/default/files/all_files/202010_artilces_field_dopmat_files/tezi_nbu_2020_0.pdf.

2. Клименко О. З. Співпраця українських бібліотек в інформаційному суспільстві (до питання інновацій). *Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука*: зб. наук. пр. / редкол. Л. Г. Бакуменко [та ін.]. Харків: ХДУХТ, 2016. С. 78–82. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/722/3/%D0%A0%D0%BE%D0%BB%D1%8C%20%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20%D1%83%20%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D1%83.pdf>.

3. Клименко О. З., Сокур О. Л. Пілотні проєкти Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: сутність і значення. *І Міжнар. наук. конф. «Topical aspects of modern science and practice»*, 21–24 верес. 2020 р., Франкфурт-на-Майні, Німеччина. С. 61–65. URL: https://isg-konf.com/uk/topical-aspects-of-modern-science-and-practice-ua/?utm_source=eSputnik-

promo&utm_medium=email&utm_campaign=Zb%D1%96_rnikmater%D1%96al%D1%96v_konferenc%D1%96%D1%97_%D1%94_dostupnim.&utm_content=872592927.

4. Коваль Т. М., Кулаковська Т. Л. Напрями та пріоритети стратегічного розвитку національного наукового бібліотечно-інформаційного комплексу. *Бібліотека. Наука. Комунікація: Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації* : матеріали Міжнар. наук. конф. (6–8 жовт. 2020 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. наук. б-к та інформ. центрів акад. наук – членів МААН ; відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2020. URL: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/202010_artilces_field_dopmat_files/tezi_nbuv_2020_0.pdf.

5. Мар'їна О. Ю. Корпоративні бібліотечні проекти як засіб формування соціокомунікаційного середовища. *Вісн. Харків. держ. акад. культури*. Харків, 2009. Вип. 28. С. 123–131.

6. Мар'їна О. Ю. Розвиток корпоративних бібліотечних проектів в Україні. *Вісн. Книжк. палати*. 2010. № 1. С. 22–25.

7. Маркетинговий підхід до організації сучасного обслуговування в бібліотеці : метод. рек. / Департамент культури та взаємозв'язків з громадськістю Черкас. облдержадмін., Комун. закл. «Обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черкас. Облради ; уклад. Т. В. Горда. Черкаси. 2018. 16 с. URL: <http://library.ck.ua/files/2018/07/Marketing.pdf>.

8. Новини на порталі наукової бібліотеки: різновиди та особливості створення: метод. порадник / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Інститут бібліотекознавства ; [уклад.: В. П. Здановська, Л. А. Поперечна]. Київ : НБУВ, 2017. 32 с.

9. Сокур О. Л. Бібліотеки наукових установ НАН України у контексті становлення цифрового суспільства в Україні. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації* : матеріали Міжнар. наук. конф. (6–8 жовт. 2020 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. наук. б-к та інформ. центрів акад. наук – членів МААН ; відп. за вип. М. В. Іванова. Київ, 2020. URL: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/202010_artilces_field_dopmat_files/tezi_nbuv_2020_0.pdf.

10. Сокур О. Л. Взаємодія бібліотек наукових установ Національної академії наук України у формуванні вітчизняного наукового інформаційного простору: науково-організаційне забезпечення : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03. Нац. б-ка України ім. В. І. Вер-

надського. Київ, 2019. 297 с. URL: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/disser/dis_23.pdf.

11. Статут Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/STATUT_NBUV_2017.pdf.

12. Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій : навч. посіб. / Т. Г. Фесенко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2012. 181 с. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/7/7/metoduchni-rek/t/02.pdf>.

References

1. Klymenko, O. (2020, October). Proieky Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho: sprobа klasyfikatsii [Projects of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine: classification attempt]. In *Library. Science. Communication: Development of Library and Information Potential in the Conditions of Digitalization. Proceedings of the International Scientific Conference*. V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. M. V. Ivanova (Ed.). Kyiv. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/202010_artilces_field_dopmat_files/tezi_nbuv_2020_0.pdf [in Ukrainian].

2. Klymenko, O. (2016). Spivpratsia ukrainskykh bibliotek v informatsiinomu suspilstvi (do pytannia innovatsii) [Cooperation of Ukrainian libraries in the information society (on the issue of innovations)]. In *Rol biblioteky u stvorenni kohnityvnoho resursu suspilstva znan: tekhnolohii, osvita, nauka: Zbirnyk naukovykh prats* [The role of the library in creating a cognitive resource of the knowledge society: technology, education, science: Collection of scientific works]. L. H. Bakumenko (Ed.). (pp. 78–82). Kharkiv: KHDUKHT. Retrieved from <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/722/3/%D0%A0%D0%BE%D0%BB%D1%8C%20%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20%D1%83%20%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D1%83.pdf> [in Ukrainian].

3. Klymenko, O., Sokur, O. (2020, 21–24 September). Pilotni proieky Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho: sutnist i znachennia [Pilot projects of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine: essence and significance]. In *Topical aspects of modern science and practice. Proceedings*

of the I International Scientific Conference (pp. 61–65). Frankfurt am Main. Retrieved from https://isg-konf.com/uk/topical-aspects-of-modern-science-and-practice-ua/?utm_source=eSputnik-promo&utm_medium=email&utm_campaign=Zb%D1%96_mik_mater%D1%96_al%D1%96_v_konferenc%D1%96%D1%97_%D1%94_dostupnim.&utm_content=872592927 [in Ukrainian].

4. Koval, T., Kulakovska, T. (2000, October). Napriamy ta priorityety stratehichnoho rozvytku natsionalnoho naukovoho bibliotechno-informatsiinoho kompleksu [Directions and priorities of strategic developmen of national scientific library]. In *Library. Science. Communication: Development of library and information potential in the conditions of digitalization. Proceedings of the International Scientific Conference*, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. M. V. Ivanova (Ed.). Kyiv. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/sites/default/files/all_files/202010_artilces_field_dopmat_files/tezi_nbu_2020_0.pdf [in Ukrainian].

5. Mariina, O. Yu. (2009). Korporatyvni bibliotechni proekty yak zasib formuvannia sotsiokomunikatsiinoho seredovyshcha [Corporate library projects as a means of forming a socio-communicative environment]. *Visnyk Kharkivskoi Derzhavnoi Akademii Kultury*, 28, 123–131 [in Ukrainian].

6. Mariina, O. Yu. (2010). Rozvytok korporatyvnykh bibliotechnykh proektiv v Ukraini. *Visnyk Knyzhkovoї Palaty*, 1, 22–25 [in Ukrainian].

7. Horda, T. V. (Comp.). (2018). Marketynhovyi pidkhyd do orhanyzatsii suchasnoho obsluhovuvannia v bibliotetsi: metodychni rekrmendatsii [Marketing approach to the organization of modern service in the library: methodical recommendations]. Cherkasy. Retrieved from <http://library.ck.ua/files/2018/07/Marketing.pdf> [in Ukrainian].

8. Zdanovska, V. P., Poperechna, L. A. (Comp.). (2017). Novyny na portali naukovoї biblioteky: riznovydy ta osoblyvosti stvorennia [News on the portal of the scientific library: varieties and features of creation]. V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, Institute of Library Science. Kyiv: NBUV [in Ukrainian].

9. Sokur, O. L. (2000, October). Biblioteky naukovykh ustanov NAN Ukrainy u konteksti stanovlennia tsyfrovoho suspilstva v Ukraini [Libraries of scientific institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine in the context of the formation of the digital society in Ukraine]. In *Library. Science. Communication: Development of library and information potential in the conditions of digitalization. Proceedings of the International Scientific Conference*, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. M. V. Ivanova (Ed.). Kyiv. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/sites/default/files/all_files/202010_artilces_field_dopmat_files/tezi_nbu_2020_0.pdf [in Ukrainian].

10. Sokur, O. L. (2019). Vzayemodiia bibliotek naukovykh ustanov Natsionalnoi akademii nauk Ukrayiny u formuvanni vitchyznianoho naukovoho informatsiynoho prostoru: naukovo-orhanizatsiine zabezpechennia [Cooperation of Libraries of Scientific Institutions of the National Academy of Sciences of Ukraine in the Formation of the National Scientific Information Space: Scientific and Organizational Support]. *Candidate's thesis*. V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. Kyiv. Retrieved from http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/disser/dis_23.pdf [in Ukrainian].

11. Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. (2017). *Statut* [Statute V. I. Vernadsky National Library of Ukraine]. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/sites/default/files/STATUT_NBUV_2017.pdf [in Ukrainian].

12. Fesenko, T. H. (2012). *Upravlinnia proektamy: teoriia ta praktyka vykonannia proektnykh dii: navch. posibnyk* [Project management: theory and practice of project actions: textbook. manual]. Kyiv: KHNAMH. Retrieved from <http://www.oridu.odessa.ua/7/7/metoduchni-rek/t/02.pdf> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.04.2021.

Oksana Klymenko,

PhD (History), Associate Professor,
Head of the Department of Science Publications,
Institute of Library Science,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine
e-mail: klimenko_oz@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4821-8503>

Olena Sokur,

PhD (Social Communications), Head of the Department
of Scientific and Methodical Work,
Institute of Library Science,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine
e-mail: sokuro@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-9861-3283>

Library Projects of the National Scientific Library and Information Complex

Problem Statement. The issues of integration of theoretical approaches into the practice of projects and programs become especially relevant in Ukraine due to the need to improve manageability in difficult conditions: time constraints, reduced financial stability, maximum optimization in the use of resources. *The purpose of the article is to represent the authors's understanding of the concepts project, library project, pilot*

library project, main library project, subsequent library project basing on successful and relevant library projects of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. *Scientific novelty.* The content of publications of Ukrainian scholars for recent years on the role and content of project activities of Ukrainian libraries in the context of transformations and dynamic changes in modern Ukrainian library science and practice, are analyzed. It is determined that the project as a set of actions with deadlines, budget and implementation mechanism, is aimed at achieving a specific goal. It is proved that the library project is a set of actions systematized by terms, budget and mechanism in order to attract new readers of the book collection and acquaint the maximum number of users with the library services, including ones through the mass media and social networks. The essence and variety of successful and actual library projects of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine are analyzed. *Conclusions.* Successful and up-to-date pilot, main and subsequent library projects of Vernadsky National Library of Ukraine are implemented in order to fully meet the information needs of users-scientists, popularization of Ukrainian science and its preservation, creation of a consolidated scientific, educational, and cultural space. The multifunctionality of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine as the coordinator of the library network of National Academy of Sciences of Ukraine and the main library and information complex of Ukraine, is embodied in its mission and is actively promoted in Ukraine and the world through active use of pilot, basic and subsequent library projects.

Keywords: project, library project, national scientific library and information complex, V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, National Academy of Sciences of Ukraine.